

(Jevištní podoba českého mýtu)

Osoby:

RYTÍŘ HYNEK Z MICHLE, přednosta svatováclavské kanceláře

RYTÍŘ SMYL FLEK Z NOHAVIC, kronikář

VEVERKA Z BITÝŠKY, velitel 2. jízdní od Lipan

JOSEF BOHUSLAV CHVOJKA, učitel dějepisu

ŠLUPKA, zřízenec

JESKYŇKA

(Otevře se opona. Šerá sluj v nitru hory. Kamenný nábytek je ozářen sporým s vitem olejové lampy. Z reproduktoru zazní recitátorův hlas.)

VYPRAVĚČ: Nad řekou Blanicí tyčí se hora,
chudé tam políčko sedláček orá.

Hlouběji zatlačil do země radlici,
kov na kov narazil, vyoral přilbici.

Tak pověst nelhala! Jsou tam a čekají.

Děti mé, neplačte, nezoufej, můj kraji!

Ruce pryč, cizáku, zde domov tvůj není!

Z hory se ozývá zlověstné dunění...

(Zvolna se rozsvítí. Rozeznáváme tři postavy: Dvě spí u kamenného stolu vsedě, jak

to známe z ilustrací, třetí se choulí na podlaze. Od stropu visí konopný provaz. Ve

stěně nad hromadou dělových koulí je vetknut železný držák se zvoncem. Když se

obecenstvo rozkouká, zvonec se slabě rozezní.)

ŠLUPKA (leží na zemi, probudí se): Hej, páni rytíři! Něco se děje! (Spáči ne reagují,

a tak jimi po řadě zatřese.) Pane Hynku, zvonec! Pane Smyle! Vypadá to na něco

většího.

HYNEK: Co je? (Zívá, jako když vyje šakal.)

ŠLUPKA: Celá hora se chvěje. Tak abych vyrazil, ne?

HYNEK: Počkej, počkej. Bůhvíco se ti zdálo.

ŠLUPKA: Poslouchejte, pane Hynku... (Zvonec znovu zaklinká.)

SMYL: Má pravdu. A zní to dost silně. (Také si řádně zívne.)

ŠLUPKA: Tak já běžím. (Hodí si přes rameno vak.)

HYNEK: Pomalu, Šlupko, pomalu. Vis, co máš dělat?

ŠLUPKA: Víím, pane přednosto, vždyť tam nejdu prvně.

SMYL: A jak se něco dozvíš, hned se vrať.

ŠLUPKA: Zajdu do hospody, poslechnu si cvrkot a mažu zpátky.

SMYL: Ale zajímej se jen o podstatné věci. Abych tu zase nezapisoval takové prkotiny jako posledně, že pijou kafe nebo že vynalezli cvikr...

ŠLUPKA: Rozumím, rozumím, jen ty důležitý věci, pohyby vojsk, prolévání krve

,

Braniboři v Čechách, Turci na Moravě a tak dále... Už můžu jít?

HYNEK: Jdi.

(Šlupka chutě odkvačí. Hynek se Smylem ještě chvilku dvojhlasně zívají.)

HYNEK: Probudím vojsko. Přilbici! (Smyl mu ji podá, Hynek si ji nasadí.)

Pucvol! (Smyl mu podá dva chomáče cupaniny a Hynek si je nacpe mezi uši a přilbici.)

Řekni něco.

SMYL: Co?

HYNEK: Co... to je jedno. Jde o to, jestli tě slyším.

SMYL: Tak třeba... nebo... Když mě nic nenapadá.

HYNEK: Tak řekni... já nevím... bože můj, máme tolik slov... Jakýkoli slovo řekni.

SMYL: Těžký slovo?

HYNEK: No, třeba.

SMYL: Olovo.

HYNEK: To je špatný. Slyším. (Přidá pod přilbu další chuchvalce.) Jiný slovo řekni.

SMYL: Kráva.

HYNEK: Pořád slyším. (Přidá cupaniny.)

SMYL: Tetřev hlušec. (Hynek nereaguje.) Tetřev hlušec. Tetřev hlušec. Jak mě slyšíte?

HYNEK: Je to dobrý, neslyším.

SMYL: Opravdu neslyšíte?

HYNEK: Říkáš něco?

SMYL: Blbouně blbá, hluchá, nadřizená...

HYNEK: Prima! Ani slovo neslyším. Jdeme na to. (Ve skalní stěně jsou tři otvory

zakryté dřevěnými poklopy. Hynek jeden otevře a zavolá do hlubin hory.)

Vojsko z Moravského pole, vojsko z pole, vojsko! Probudte se a buďte pohotově.

(Z poklopu se začne ozývat zívání, Hynek nechá poklop odkrytý a zavolá do druhého, pak do třetího.) Vojsko z lipanské pláně, vojsko z pláně, vojsko! Probudte se a

buďte pohotově.

Vojsko z Bílé hory, vojsko z hory, vojsko! Tak pohyb, pohyb, vstáváme!

(Zívání ze všech tří otvorů sílí, až propukne v neuvěřitelnou zívací vřavu.

Hynek,

jehož uši jsou dobře chráněny přilbou, se zeptá Smyla:)

Už jsou vzhůru? Můžu to zavřít?

(Smyl mu gesty naznačí, že ano, a Hynek tedy otvory přiklopí. Hluk ztichne.

Hynek

odloží přilbu a ucpávky.)

SMYL: Jako hyeny.

HYNEK: A to sedíš hodný kus od toho. Já jim koukám rovnou do chřtánů. Hrozný

Nezapomněli jsme na nic?

SMYL: Podívám se do knih. (Začne listovat v knize.) Už to mám. Velký malér, pane

přednosto. Druhá jízdní ód Lipan je bez velitele.

HYNEK: Jak to?

SMYL: Veverka z Bitýšky je v šatlavě.

HYNEK: Prosím tě, proč? Já to všechno zaspal.

SMYL (zalistuje v knize): Veverka z Bitýšky – kritizování velitelského sboru pro pasivitu, opakované bezdůvodné buzení vojska a jedno svévolné vyjetí z hory.

HYNEK: Ano, už si vzpomínám. Veverka. Toho musíme rychle vrátit k útvaru. (S

těmi slovy otevře dveře vězení, vrátí se a posadí se za stůl.) Vězeň Veverka z Bitýšky, vězeň z Bitýšky, vězeň!

VEVERKA (přišourá se na scénu): Co je?

HYNEK: Je pohotovost a tvůj oddíl je bez velitele.

VEVERKA: Takovejch pohotovostí už bylo... Jede se, nebo nejede! To mě zajímá.

HYNEK: Čekáme na zprávy zvenčí a na rozkazy shora.

VEVERKA (odchází): Tak to si můžu jít zase lehnout.

HYNEK: Vězeň Veverka z Bitýšky, vězeň z Bitýšky, vězeň! (Veverka se zastaví.)

Nedostal jsi povel k odchodu. Podívej, Veverko, ty jsi taková naše horká hlava,

viď. Přejede ti nad ní naložený žebříňák a ty už sedláš koně. Hr na ně! Bijte je!

Mor ho! Nebo tenkrát... co nám to udělal v tom sedmnáctém století?

SMYL (nahlédne do knihy): 1695 vpád na Chodsko, obklíčení trhanovského zámku.

VEVERKA: Kdybyste nás byli nechali, tak jsme z toho Kozinu vysekali!

HYNEK: Podívej, Veverko. Rozebereme si tvůj případ. Nám se líbí tvoje bojovnost.

To my u bojovníků potřebujeme. Proto jsi také velitelem Lipanské druhé jízdy.

Ale ta tvoje bojovnost vede k tomu, že kritizuješ nadřízené. A dokonce i svého

Václava, nejvyššího velitele. Takže abychom tě mohli poslat zpátky k útvaru, musíš

tu svou bojovnost napřít správným směrem. A leccos budeš taky muset odvolat.

VEVERKA: Co bych měl odvolat?

HYNEK: Co by měl odvolat?

SMYL: Tady toho je: velitelské stanoviště označuje hanlivým názvem „Václavák“,

opakovaně pronáší „já se z toho zvenčnu“. Blaníku říká noclehárna...

HYNEK: A o mně co říkal, přečti.

SMYL: Rytíř Hynek z Michle je politická mrtvola.

HYNEK: My tu všechno slyšíme. Co tam ještě máš?

SMYL: Vojsko, které nevyjelo ani roku 1620, se může jít vycpat.

HYNEK: Co ty na to, Veverko?

VEVERKA: Ano, to všechno jsem řekl.

HYNEK: A to všechno musíš odvolat, chlapče. Jinak nemůžeš být velitelem druhé jízdy.

VEVERKA: Podívejte se, ten Václavák bych odvolat mohl, že se zvenčnu, to říkat

nemusím, politickou mrtvolu, to si ještě rozmyslím, ale Bílou horu neodvolám.

Tam je to úplně jasný. A nikdy nám to taky nevysvětlil. (Veverka ukáže vzhůru.)

Nikdy.

SMYL (který všechno zapisoval): Já bych to shrnul. Teď se nám to hezky rozdělilo

do tří částí: na věci, které jsi ochoten odvolat, to je ten Václavák a tak dále, na věci,

o kterých budeš ještě přemýšlet, to je tady rytíř politická mrtvola (ukáže na Hynka)

a konečně ta Bílá hora, na které zatím trváš.

HYNEK: Co kdybychom, Veverko, udělali takovou výměnu. Ty nám odvoláš Bílou horu a my ti necháme Václavák.

VEVERKA: A politická mrtvola?

HYNEK: To si ještě rozmyslím.

VEVERKA: A pak se můžu vrátit k druhé jízdy?

HYNEK: Okamžitě.

VEVERKA: Já nevím. Tak já chci vyjet národu na pomoc, poněvadž je mu zle. Ale

kvůli tomu musím prohlásit, že když mu je zle, tak se vyjíždět nemá. Dává to smysl?

SMYL (k Hynkovi): Dává to smysl?

HYNEK: Nedobře se na to díváš, Veverko. Národu se má vyjet na pomoc, když je

mu nejhůře. Tak zní zákon hory. Ale to neznamena, hochu, že budeme sedlat koně

při každé lapálii.

VEVERKA: Bílá hora byla podle vás lapálie!

HYNEK: Tak byla to, pravda, větší lapálie, ale zřejmě nebylo ještě nejhůře.

Smyle,

vysvětlí mu to, já musím jít zkontrolovat stráž. (Odejde.)

VEVERKA: A co už by se podle vás mělo stát? Taková pohroma! Dodneška se z toho nevzpamatovali!

SMYL: Také musíš vzít v úvahu, že jsme tenkrát neměli dostatek zpráv. Co jsme o

bitvě věděli? Šlupka přived Moraváka a ten pořád jenom opakoval: Zle, matičk

O,
zle! Víc jsme z něho nedostali.
VEVERKA: To není pravda. Ještě volal: Včíl jsme v řiti! A to jste Václavovi zatajili.
SMYL: Uznáš snad, Veverko, že jsou slova, která se do svatého ucha říkat nedají.
Včíl jsme v řiti! To prostě nešlo.
VEVERKA: Jak se má velitel správně rozhodnout, když se mu tají, kde jsme.
SMYL: Veverko, co sem pořád taháš tu Bílou horu? Přednosta to nemá rád. S tím už jsme se jednou provždy vypořádali. Poučili jsme se z toho, jakou má cenu pořád se v tom patlat?
VEVERKA: Měli jsme rozbor bitvy na Moravském poli? Měli. Měli jsme rozbor Lipan? Měli. A po Bílý hoře ticho po pěšině.
(Shora spadne kámen zabalený v papíru.)
VEVERKA: Konečně! (Rozbalí papír a podá ho Smylovi.)
SMYL (čte): Dnes 15. června léta Páně 1848 vydávám tento rozkaz...
(Hynek se vrací a usedá na svůj balvan.)
Pane Hynku, zrovna když jste byl kontrolovat stráže, přišel nový rozkaz.
HYNEK: Výborně, Čti.
SMYL (čte): Celá naše země prožívá dnes vzrušené chvíle. Není divu. Slavíme v tento den svátek významného světce - svatého Víta. Také v našem blanickém vojsku je jistě řada Vítů. Nezapomeňme jim poblahopřát. Ovšem tak, aby nebyla narušena spánková pohotovost. Představuji si to tak: příslušného Víta šetrně probudíme, poblahopřejeme mu a poté ho opět uložíme k spánku. Proveďte přednosta kanceláře.
Pozor! Množí se dotazy, co v případech, kdy je v jednom oddíle více Vítů. Mají si všichni probuzení Vítové blahopřát také navzájem? Mohou. V takovém případě je však třeba dohlédnout, aby mladší Vít blahopřál staršímu Vítu jako první, a ne naopak, jako se to stalo loni. Zároveň vás chci důrazně upozornit, abyste neucpávali větrací šachty pytlí se senem. Váš Václav.
Tak já to třikrát opisu a originál založím, ne? Jako vždycky.
HYNEK: Ano, ano. Moudrý rozkaz. Sám jsem neměl v těch gratulacích jasno.
VEVERKA: Rozkaz! Tomu oni říkají rozkaz. Víte, jak vypadá rozkaz? (Začne vel et.)
Druhá jízdní na můj povel, do sedel, na cizáky, útokem, hr... !
HYNEK (zacpe mu pusou): Neřvi, prosím tě! Zbláznil ses? Uslyší to vojsko, a bude zmatek.
VEVERKA: To je vrchní velitel! Hora se chvěje v základech, národ venku možná krvácí, a on nám sdělí, že si Vítové můžou gratulovat.
HYNEK: Podívej, Veverko, ten rozkaz se pravda přímo nevyslovuje k tomu, co se venku děje, ale jsou tam cenné myšlenky. Vezmi si například, že díky tomu rozkazu víme, kolikátého je. Kolikátého, Smyle?
SMYL: 15. června 1848. (Dopíše poslední řádku a podá tři listy Hynkovi.)
HYNEK: No vidíš. (Otevře po řadě poklopy, listy zmuchlá a do každého otvoru jeden hodí.) Mrknu se dolů, jestli to vůbec čtou, jestli zase nechrapou. (Odjede.)
SMYL: Veverko... (Dlouze se na něj zadívá.) Já tě mám rád.
VEVERKA: Ale, pane Smyl, víte, že je to tady zakázaný.
SMYL: Ale ne. Já tě mám rád jako chlap chlapa.
VEVERKA: No právě...
SMYL: Podívej, o Hynkovi víme svoje. Ale chceš zpátky na velitelské místo? Chceš. Tak mu tady podepiš, že to s tou Bílou horou tak nemyslíš, a můžeš jí

t.

VEVERKA: Ale já to tak myslím.

SMYL: Mysli si, co chceš, ale tady mu podepiš, že to tak nemyslíš. Copak je to tak složitý?

(Hynek se vrátí.)

HYNEK: Je to v pořádku, už to čtou. Tak co? Podepsal?

VEVERKA: Vážení páni rytíři, Bílá hora, to byla národní katastrofa. A já se dodneška stydím, že jsme tenkrát nevyjeli. Když už jsme nezasáhli do vlastní bitvy, tak

aspoň pozdějc jsme mohli, toho 21. června 1621, představte si tu krásu, když ten

Mydlář napřáh meč, kdyby Václav zvolal: Zadrž, kate Mydláři! A teď všichni n a

tom Malostranském náměstí by se otočili a tam bychom stáli v plné zbroji my, blaničtí rytíři!

(V té chvíli se v pozadí objeví muž se svíčkou. Oděv nám prozradí, že přichá zí

zvenčí, z 19. století. Přes rameno má torbu.)

UČITEL: Promiňte pánové, že se vám vměšuji do debaty, ale ta poprava sedmadv acetí českých pánů nebyla na Malostranském náměstí, nýbrž na náměstí Staromě stském. To jen pro přesnost. Jinak s tím vaším hodnocením bitvy bělohorské v řele

souhlasím.

HYNEK: Kde ses tu vzal, člověče?

UČITEL: Dovolte, abych se představil. Jsem Josef Bohuslav Chvojka, učitel dě jepisu.

HYNEK: A co tu pohledáváš?

UČITEL: Víte, ona je teď v Čechách taková napjatá doba a vedou se znovu spor y,

jestli v Blaníku někdo je, nebo jestli jste jenom pověst. Kolega Vlasák, on je přírodozpytec, když se dověděl, že chci pátrat zde v hoře, tvrdil, že tu naleznu jen rulu a

svor. Ten bude koukat.

SMYL: Pojď sem blíž, otoč se... To je zvláštní odění, co tam nahoře nosíte. Já jsem

Smyl Flek z Nohavic.

UČITEL: Já jsem si teď taky zrovna umazal kalhoty, jak jsem se prodíral tím houštím.

SMYL: Já jsem Smyl Flek z Nohavic.

UČITEL: A čím vám to pustilo?

SMYL: R y t í ř Smyl Flek z Nohavic!

UČITEL (obrátlí se k Veverkovi): Tak to tady pan rytíř se pokecal!

VEVERKA: Já ho vezmu naplocho mečem, ne?

SMYL: Klid, Veverko. Kantore, zde rytíř přednosta ti položí několik otázek.

UČITEL: Přednosta Blaníku! Tak vy jste svatý Václav?

HYNEK: Jsem rytíř Hynek z Michle. Dle jistých znamení usuzujeme, že se venku

něco děje. Pověz, co víš.

UČITEL: V celé Evropě to letos vře. U nás to začalo v březnu na schůzi ve Sv atováclavských lázních.

HYNEK: Svatováclavské lázně, to zapiš, Smyle, to velitele potěší.

UČITEL: Poslali jsme odtamtud císaři do Vídně ostrou petici, že chceme...

SMYL: Pomalu, pomalu! Co je to petice?

UČITEL: To je z latiny. Česky bychom řekli prosba.

SMYL:... poslali z lázní ostrou prosbu... a dál?

UČITEL: Že chceme svobodu tisku, shromažďování, náboženského vyznání, že si chceme sami volit vládu...

HYNEK: Volit vládu! Já bych vás hnal! Od čeho je panovník?

UČITEL: Představte si, že císař souhlasil a slíbil konstituci. To bylo slávy ! Tančili

jsem konstituční polku, pekly se konstituční rohlíky a tenhle klobouk, co má m na

hlavě, ten je také konstituční, jelikož je mnohem nižší, než kdyby nebyl konstituční.

SMYL: To všechno mám psát? Ty klobouky, ty rohlíky?

HYNEK: To nepiš.

VEVERKA: Poslouchej, kantore. Tady je vojenský ležení. Co se v Praze tancuje, nás nezajímá. Řekni, jestli nás potřebujete nebo ne.

UČITEL: Potřebujeme. Moc. Ten Windischgrätz! Svolali jsme na Žofín Slovanský

sjezd. A on hned zesílil v Praze hlídky. A to víte - jak začnou chodit ulice mi strážě

po dvou po třech, tak to Pražáky znervózní. V Celetné se něco semlelo a začalo se

střílet. Windischgrätzová vykoukla z okna, a nějaká zbloudilá kulka - pic! a bylo

po ní. Umíte si představit, jak to Windischgrätze dopálilo. Vojsko hned do ulic a

naši začali stavět barikády.

VEVERKA: Co začali stavět?

UČITEL: Barikády! To je taková hromada všeho možného: kostky dlažební, krede nce, pytle s pískem, povozy...

VEVERKA: Vozová hradba.

UČITEL: No, jsou to spíš krámy. K nám taky přišli, studenti, a vzali nám na barikádu prádelník. Krásný kousek, s mým vlastním monogramem. To jsem poznal, že

jde do tuhého, a mazal jsem na Vlašim a rovnou k vám.

HYNEK: Ty tedy myslíš, že je ten pravý čas, že je nouze nejvyšší?

UČITEL: No, císaři pánu se to mele ve Vídni, teď kdyby se mu to sesypalo ještě v

Praze...

VEVERKA: Kolik má Windischgrätz mužů?

UČITEL: Deset tisíc.

VEVERKA: A kolik je našich?

UČITEL: To je právě to. My Češi vlastně žádné vojsko nemáme. Včera jsem se díval

z okna, kdo je na barikádě: čtyři studenti, hostinský Kaněra a krejčí Suchánek s

učedníkem. Mohu se zeptat, jestli to ovšem není vojenské tajemství, kolik vás je

tady v Blaníku?

VEVERKA: Není to vojenské tajemství. Je nás tu nepočítaně.

UČITEL: Tak to budeme v přesile.

HYNEK: No, podklady máme, pošlete to nahoru a uvidíme. Já půjdu zkontrolovat

strážě.

(Smyl dopíše poslední slovo a podá list Veverkovi. Ten udělá z listiny ruličku a za

napjatého ticha ji přiváže k motouzu visícímu shora doprostřed scény. Chvilí

všichni čekají. Když se nic neděje, Veverka za provázek šetrně, téměř zdvořile zatahá. Provázek nehybně visí.)

SMYL: Nechce to.

VEVERKA: Možná spí.

(Veverka znovu provázkem zaškube. Po chvíli se provázek pohne a rulička pomalu

vystoupá vzhůru).

SMYL: Vzal to!

(Všichni se pohodlně usadí. Učitel se zvědavě dívá vzhůru, kam motouzek zmizel.)

UČITEL: Kam to šlo?

VEVERKA: Nahoru. Nestůj tam. Stoupni si jinam.

UČITEL (poodstoupí): Kdo tam je?

VEVERKA: Nejvyšší velitel.

UČITEL: Přímou svatý Václav? (Nedá mu to a znovu se vrátí na místo pod motouz kem v naději, že by mohl knížete zahlédnout.)

SMYL: Zase tam stojí.

VEVERKA: Tam nesmíš stát. Je to nebezpečné. (Učitel tomu sice nerozumí, ale ustoupí. Chvilu všichni mlčí.)

UČITEL: Co bude teď?

VEVERKA: Teď musíme čekat.

UČITEL (po chvilce): Stejně vás obdivuju. Takových let tady trpělivě čekat. Chladno je tu, vlhko je tu. Co celý ten dlouhý čas děláte?

SMYL: Většinou spíme.

UČITEL: Takhle nepohodlně na kamenech?

SMYL: Já ležím v knihách. Ale to ještě jde. Horší to mají Slováci.

UČITEL: Oni jsou tu také bratři Slováci?

VEVERKA: Tady ne. Mají svou horu. Sitno. Ti mají pohotovost, pane! S jednou nohou ve třmeni, s hlavou takhle dozadu otočenou k veliteli (předvádí to), aby byli

připraveni, až řekne: Teraz!

SMYL (nahlíží do knihy): To je sice nepohodlné, ale je tu psáno, že „vojsko trpezливо čeká v pivnici“. To zas nemají tak špatné. V pivnici.

UČITEL: Ale pivnice, pánové, to není hostinec. To znamená slovensky obyčejný sklep.

SMYL: Aha. Tak to jsou na tom hůř než my.

UČITEL: A to by mě ještě zajímalo: jsou v Blaníku také ženy?

SMYL: No, ženy přímo ne, ale něco podobného tady máme.

UČITEL: Sůvy? Ochechule? Myši?

SMYL: Máme tady jeskyňky.

UČITEL: Opravdu?

SMYL: Bohužel. Jsou sice tak ošklivé, že málokterý voják by si s nimi něco začal,

ale najdou se takoví. To víte, je tu tma... A přitom je to tak nebezpečné.

UČITEL: Kouzla, čáry?

SMYL: Ne, ale mohly by se přemnožit. A co my tady potom? (Hynek se vrátí a n eviděn poslouchá.)

SMYL (přivolá učitele blíž): Přednosta se s jednou spustil.

UČITEL: Tady pan přednosta?

SMYL: Ano. Tady. V kanceláři. Má s ní dítě.

UČITEL: Prosím vás! Chlapečka nebo holčičku?

SMYL: Přednosta umí jenom holky.

UČITEL: A jak je to děvčátko staré?

SMYL: Asi sto padesát let.

UČITEL: Tak to už je velká slečna.

SMYL: Ne. Ještě je v peřince. Ty rostou hrozně pomalu. Ale neříkej přednosto vi, že

to víš. Tady se to tají. Kdyby se to dověděl Václav, tak by Hynek letěl.

UČITEL: A kde je... paní Jeskyňka?

SMYL: Někde je zalezlá. Přijde sem za ním tak jednou za uherskej rok.

HYNEK: Jen vytáhnu paty, už si vymejší. Jeskyňky! Slyšel jsi někdy, že by v Blaníku byly jeskyňky?

UČITEL: Ne, to jsem slyšel dneska prvně.

HYNEK: Prosím, v pohádkách, dejme tomu. Ale v pověstech? Řekni mi, Smyle, proč to děláš. Proč takhle plácáš?

SMYL: To mám asi z těch knih. Člověk toho přečte, a pak už neví, co je pravda a a co je výmysl.

HYNEK: Co si tady pan učitel o tobě řekne? Já s jeskyňkou stopadesátiletý dí tě! Ty

by ses měl léčit. Rozkaz nejde a nejde, půjdu zatím zkontrolovat strážu. (Od ejde.)

UČITEL: Poslyšte, pánové, co je na tom pravdy, že když sem někdo zabloudí a stráví tady den, nahoře mezitím uplyne celý rok?

SMYL: Říká se to.

UČITEL: Já se ptám jenom proto, že jsem třídím v druhé bé, takže až přijdu

do školy, že musím jít do třetí bé. Ve druhé bé budou totiž úplně jiní žáci, ta k abych nebyl pro smích. Jestli si ovšem za mě nenajdou náhradu, když se tam celý rok neukážu. Na to je náš ředitel pes. Jak někdo rok chybí, už hledá náhradu. A páni rytíři, co je pravdy na tom, že se tady třeba oves nebo koňský trus mění ve zlato?

VEVERKA: Nejen koňský.

UČITEL: Tak to bych si potom, jestli dovolíte, něco malého na památku vzal. (Učitele, který se v tu chvíli bezděčně dostal pod velitelskou šachtu, zasáhne kámen s rozkazem do hlavy. Zaduní o dýnku jeho konstitučního klobouku a učitel se skácí na zem.)

VEVERKA: Vida, první padlý! (Podá Smylovi rozkaz, odtáhne učitele stranou a opře ho o stěnu bělohorského poklopu.) (Hynek se vrátí.)

SMYL: Pane Hynku, zrovna když jste byl kontrolovat strážce, přišel nový rozkaz.

(rozbalí rozkaz a čte) Dnes 16. června léta Páně 1848 vydávám tento rozkaz: Národ prožívá těžké chvíle. V mnohých krajích se neurodilo, a tak venkovský lid doplňuje jídelniček sběrem lesních plodů. Začínají se sbírat i podřadnější houby. (Veverka, kterého první slova rozkazu naplnila nadějí na brzký boj, při zmínce o houbách zvadne.) Doneslo se mi, že na Pelhřimovsku se jistým houbám říká václavky. S tím

nemohu souhlasit. Něco jiného je, když se jedné odrůdě švestek dostalo názvu karlata. Karel IV. je skutečně z Francie do Čech přivezl, a vědomě tady podstoupil riziko, že švestky ponесou jeho jméno. Ale co já mám společného s houbou, která se živí shnilým dřevem? Jestli si Pelhřimovští myslí, že mě tím pojmenováním potčili,

pak jsou na omylu. Naopak. Pěkně mě naštváli. Váš Václav.

HYNEK: Vidíte, pořád že jsou rozkazy našeho knížete bezzubé! A jak jim to, panečku, dal!

SMYL: Tak já to třikrát opíšu a originál založím, ne?

VEVERKA: A dej tomu nadpis „Rozkaz na houby“. Jsem skoro rád, že nebudu u toho, až to dole rozbalej. My husiti máme tu smůlu, že většinou umíme číst, takže to

vidíme černý na bílém. Líp jsou na tom tady ty starší, z Moravského pole třeba. Ty

jsou negramotný, tak to jenom slyšej!

SMYL (dopíše a podá zase tři listy Hynkovi): Hotovo.

HYNEK: (Znovu trojici papírů zmuchlá a postupně je vhazuje do jednotlivých děr.

Třetí poklop mu však blokuje omdlelý učitel. Hynek ho tedy probudí.) S dovolením...

UČITEL: (Otevře oči a sleduje, jak Hynek zvedne poklop a hodí papír do hlubiny.

Vyloží si to po svém a vstane.) Zrovna jsem se chtěl zeptat, kde to tady máte. Mohu? (Vezme ze Smylova stolu čistý list, položí ho vedle přiklopeného otvoru, poklop

sejme a začne si svlékat kšandy. Když si rozepne první knoflík u kalhot, všimne si toho Smyl.)

SMYL: Podívejte, co dělá!

HYNEK: Člověče, co tě to napadlo? Víš, co je tam dole? Vždyť je to plné našich...

UČITEL: Pardon, ono je to plné. (Jde k druhému poklopu.) A sem mohu?

VEVERKA: Sedni si, kam chceš. Naším vojákům už může každé klidně...

HYNEK: Neurázej blanické vojsko. (Odstrčí učitele od poklopu.)

VEVERKA: To je pravda. Vojsko za to nemůže. Tam! (Ukáže nahoru.) Tam je chyb a. Dokud nevyměníme velitele, budeme tu jenom hnít. Žižku na vás! To by byl velitel Blaníku.

HYNEK: Tak tohle jsem neslyšel.

VEVERKA: Neslyšel? Tak já ti to řeknu ještě jednou. Pryč s Václavem! Žižka n a jeho místo.

HYNEK: Vůbec nic neslyším.

SMYL: Mám to psát? Tady je slyšet dobře.

HYNEK: Ne. Co neslyším, nepiš.

VEVERKA: Tak já nevím... Já mám pocit, že řvu. (Dojde až k Hynkovi a křičí mu do ucha.) Povídám! Já! Václava! Tam (ukáže nahoru) nechci! Tam! Já! (přikryje si levé oko) Žižku chci! Změna!

HYNEK: Sám sis o to řekl. Smyle, přečti článek 13.

UČITEL: Pánové, já už to nevydržím. (Odběhne do kulis.)

SMYL (čte): Napadneli kdokoli, byť i slovně, vrchního velitele hory, je povinností přednosty kanceláře ztrestali ho mečem.

HYNEK: Smyle, vydej souborové meče. (Smyl vyjme zpod kamenného stolu dlouhý meč a podá ho Veverkovi.)

SMYL: Zde je meč provinilců a zde (podá Hynkovi krátký mečík) je meč pro pana přednostu.

HYNEK: Víš jistě, že to nemá být obráceně?

SMYL: Bohužel. Takhle to tu stojí.

HYNEK: Smyle, ty zneužíváš toho, že špatně vidím.

SMYL: Nezneužívám, takhle to tu je.

HYNEK: Braň se!

(Přednosta se na Veverku vrhne a rozpoutá se neohrabaný šerm. Po chvílce zápolení se Hynek dostane do výhodné situace a chystá se odkrytého Veverku svým mečíkem probodnout. Smyl mu to však překazí svým povellem.)

SMYL: Přestávka!

HYNEK: Proklatě! To je směla! Teď přestávka! A já byl zrovna... Viděli jste to?

SMYL: Přestávky jsou nutné. Tělo není uvyklé pohybu. Léta spíme...

UČITEL (vrací se a na papíře nese zlaté lejno): Tak pověst nelhala! (Uloží p oklad do torby.) To bude doma radosti. Pane přednosto, ne že bych maloval čerty na zed, ale v případě, že byste v souboji padl, vydal by mi někdo potvrzení, že jsem vás žádal o pomoc? To by mi ve vlasteneckých kruzích moc pomohlo a byla by to pro mne také omluvenka, že jsem zameškal tolik hodin.

SMYL: Omluvenky nepíšeme. Pouze potvrzujeme.

UČITEL: Ano, tak já bych si to napsal sám. Kdybyste mi laskavě půjčil brk. (Smyl mu ho půjčí a učitel se dá do psaní.)

SMYL: Konec přestávky.

(Souboj pokračuje, a když je Veverka se svým těžkopádným mečem v úzkých, Smyl boj znovu přeruší.)

SMYL: Přestávka!

HYNEK: Já mám takovej pech! Už podruhý mohlo bejt po něm. A víte, že jsem do cela rád, že mám tenhle kratší? Člověk je mrštnější. Líp se to ovládá.

SMYL: Výměna mečů!

HYNEK: Jak to? To nemyslíš vážně.

SMYL: No jo. Je to tady v pravidlech. Po druhém kole výměna mečů.

HYNEK: To není možný! Ty, Chvojka, pojď sem. Přečti, co tam je.

SMYL (čte): Pozemšťanům je zakázáno nahlížet do blanických knih.

HYNEK: To tam taky je? (K učiteli:) Podívej se, jestli to tam je.

SMYL: To má právě zakázaný.

HYNEK: Smyle, já si opatřím cvikr, Šlupka říkal, že už ho vynalezli, a pak s i mě nepřej. (Neochotně si vymění s Veverkou meč.) Ale třetí kolo uděláme způsobem nedáš-dostaneš.

VEVERKA: To je co?

HYNEK: Já si stoupnu sem a ty máš právo na jeden výpad. Když mě zasáhneš, je po boji. Když ne, budu mít to právo zase já.

VEVERKA: Dobře.

(Hynek se postaví před otevřené dveře šatlavny a Veverka se proti němu rozeběhne s napřaženým mečíkem. V poslední chvíli Hynek uhne, a když Veverka skončí svůj výpad v cele, zavře za ním dveře na závoru.)

HYNEK: Tak to by bylo. (Vrátí meč Smylovi.)

VEVERKA (buší na dveře): Co je? Mě tu někdo zamk!

HYNEK: Konec souboje.

VEVERKA: Jak to?

SMYL: Ale pravidla nic takového...

HYNEK: Je takové pravidlo: zaběhne-li kdokoli při souboji do cely a někdo ho tam zamkne, znamená to, že souboj vzdává a dobrovolně nastupuje výkon trestu. SMYL: Ale žádný takový paragraf tady není.

HYNEK: Tak tam odedneška bude. Kdo je pro? Já. Kdo je proti? Nikdo. Zdržel se někdo hlasování? Není tomu tak. Děkuji vám.

UČITEL: Pánové, jak dlouho může ještě trvat, než vydá kníže rozhodnutí?

SMYL: Rozhodnutí už padlo.

UČITEL: Padlo? Tak to mi uniklo.

HYNEK: Kníže se na vás hněvá, Chvojko.

UČITEL: Přímou na mne?

HYNEK: Na vás smrtelníky. Zejména pelhřimovský kraj ho zarmoutil.

UČITEL: Ano, ano. Venkov vysloveně zaspal. Některé jejich národní gardy do Prahy ani nedorazily.

HYNEK: Chvojko, ty jako učitel bys v té věci mohl hodně udělat.

UČITEL: Já vím, intelligence by měla přesvědčovat, burcovat.

HYNEK: Ale nepouštět lehkomyšlně do větru slova. Nějaký učitýlek si vyjde do lesa, něco tam najde, přinese to domů, neví ani, co to je, dá to na plotnu a řekne si, budeme tomu říkat tak a tak, někdo se toho chytí, a už je malér.

UČITEL: A co jako konkrétně bychom měli... například na mé úrovni, přímo ve třídách...

SMYL: Klidně si to sbírejte, když vám to chutná, ale proboha neříkejte tomu václavky!

UČITEL (zcela dezorientován): Jo takhle... Jo, jo, jo. Takže o eventuálním výjezdu na pomoc Praze...?

HYNEK: Čekáme na další rozkazy.

VEVERKA (z cely za scénou): Ano, čekáme. Venku zuřej bitvy, Moravský pole, Lipany, Bílá hora, a tady se furt čeká.

HYNEK: Ticho v cele!

UČITEL (po chvílce rozmýšlení): Páni rytíři, promiňte, ne že bych chtěl přímou o souhlasit tady s panem kriminálním živlem, ale ta Bílá hora... Víte, já když probírám to povstání českých stavů, to vám jsou kolikrát pro učitele horké chvílky. Můj oji žáci vědí, že tu jste. Já vás normálně probírám, na rozdíl od kolegy Bláhy, který se zbaběle drží osnov. A mám tam jednoho nadaného žáka, jmenuje se Havránek, on je to takový štoupa, a já se vám vždycky až bojím té chvíle, kdy on zase zvedne tu

svou
protivnou ručičku a zeptá se: A pane učitelu, proč nevyjeli, proč nám nepřijeli na
pomoc? Co já mám tomu dítěti odpovědět?
HYNEK: To je pořád Bílá hora, Bílá hora... Ale, co my tu věděli? Nejdřív nám tady dvakrát cinklo...
UČITEL: Kdy to bylo?
SMYL (zalistuje): Dvojitý cink, 23. května 1618.
UČITEL: Tak ten první cink byl Slavata a ten druhý Martinic. Jak vyletěli z okna do hradního příkopu.
HYNEK: No, a pak dva roky nic. A ta bitva potom? Kde bylo české vojsko, když přitáhl nepřítel k Bílé hoře? Válelo se v pražských krčmách.
UČITEL: Ono to ani české vojsko nebylo. Byli to většinou cizí žoldáci.
HYNEK: Za dvě hodiny bylo po boji.
UČITEL: Dvě hodiny rozhodly o osudu země na staletí.
HYNEK: Do takových krátkých bitev my nemáme možnost ani zasáhnout. Vždyť jenom než my to všechno probudíme, než se to nahoře rozhodne... Teď do Vlašimi to máš nejmíň půl hodiny a do Prahy pak musíš počítat dobré tři čtyři hodiny. A to mluvím o jízdě. Pěchota by dorazila až druhý den.
(Během Hynkova monologu se ve škvíře věžeňských dveří objeví čepel meče, její držitel se zřejmě snaží nazdvihnout závoru. Jediný, kdo si toho všimne, je učitel.
Rád by na to rytíře upozornil, ale právě když ukazuje prstem na meč, rozhovoří se
Smyl.)
SMYL: S těmi bitvami to máš těžké. Některé bitvy... Co chceš?
UČITEL: Ne, já počkám. Mluvte, mluvte.
SMYL: Některé bitvy jsou pro nás moc krátké a některé zase moc dlouhé. Bělohorská byla krátká a příkladem takové neúměrně dlouhé je třicetiletá válka. Tady hned potom. (Zatímco Smyl medituje, Veverkovi se podaří zvednout závoru. Nepozorovaně vyjde z cely, zvedne „lipanský“ poklop a nasouká se nohama napřed do otvoru. Ještě než za sebou přibouchne, neodpustí si patetické rozloučení.)
VEVERKA: Shnijte si tady, zbabělci! Já a moje druhá jízdní jedeme matičce Praze na pomoc. Myslíte si, že až se pustím, dopadnu natvrdo, ale to jste na omylu. Spadnu rovnou do sedla své věrné kobyly Máni!
(Ozve se žuchnutí, koňské zaržání a pak dusot kopyt rychle se vzdalujícího jízdního oddílu.)
HYNEK: Co dělají strážé? Jen je chvíli nekontroluju... (Odejde.)
SMYL (zapisuje a diktuje si): Druhé svévolné vyjetí z hory.
UČITEL (oslněn): Vyjet jen tak na vlastní pěst s hrstkou věrných, to je odvážené.
SMYL: A trestné...
UČITEL: Kolik má ten oddíl jezdců?
SMYL: Třicet sedm.
UČITEL: No, není to mnoho, ale mohlo by to Windischgrätze přinejmenším vylekat.
(V té chvíli dopadne na scénu třetí Václavův rozkaz. Učitel ho zvedne a podá ho Smylovi.)
UČITEL: Už je to tady!
SMYL (čte): Dnes 20. června 1848 vydávám tento bezodkladný rozkaz... (Hynkovi, který se vrací z kontroly stráží): Pane Hynku, zrovna když jste byl kontrol

ovat strážce..

HYNEK: Čti, Čti!

SMYL: Dlouho jsem mlčel a vyčkával, avšak liknavost a nerozhodnost Pražanů v olá

do nebe. Každý ví, že na takzvaném Koňském trhu, se dávno koně neprodávají. Co

tedy ještě brání Pražanům, aby už konečně pojmenovali toto nejvýznamnější pražské náměstí jinak? Při té příležitosti bych rád připomenul, že dosud žádné náměstí

v Praze neneso mé jméno. Pokud se tak stane, bylo by vhodné postavit místo mé

malé sochy sochu podstatně větší a instalovat ji na vhodnějším místě, nejlépe v

horní, nejživější části náměstí. Váš Václav.

(Když Smyl dočte, Hynek vyčítavě kývá na učitele hlavou.)

HYNEK: Vidíš, vidíš. Prodávají se tam koně?

UČITEL: Neprodávají.

HYNEK: Ano. A svatý Václav si o to musí říci sám.

UČITEL: Hned jak se vrátím, tak to navrhnou. Jenom bych rád upozornil, že ta nejživější část náměstí není nahoře, ale uprostřed.

HYNEK: No tak to zařídte, ať je nahoře živo. Hlavní průjezd Prahou tam udělejte.

Každý, kdo naší zemí projíždí, ať tu sochu vidí.

UČITEL: Já to navrhnou. Ale, pane přednosto, víte, co mi vrtá hlavou? Vždycky když

odejdete kontrolovat strážce, spadne rozkaz. Není to zajímavé?

SMYL: To já ti řeknu něco ještě zajímavějšího: vždycky když pan přednosta neodejde kontrolovat strážce, žádný rozkaz nespadne.

UČITEL: Ano, vidíte! To také.

(Smyl s učitelem se tázavě dívají na Hynka.)

HYNEK: Co se na mě tak koukáte? Je to zajímavé, samozřejmě. Mám zkrátka smůlu. Nikdy jsem neviděl, jak to padá. Vidíš, Smyle, to jsi mi nikdy neřek, jak to

vypadá, když to padá.

SMYL: No, jak to vypadá, když to padá. Normálně. Najednou to žuchne. Když kontrolujete strážce.

HYNEK: Ty máš něco proti kontrole strážců?

SMYL: Nemám.

HYNEK: No tak. Nic tady prakticky neděláme, ještě kdybychom nekontrolovali strážce, to by ta morálka vypadala. (Zatímco se Hynek rozčiluje, v pozadí se objeví

postava zahalená od hlavy až k patě do zelených cárů. V náručí drží dítě - loutku -

zavinuté do podobných hadrů. Smyl s učitelem si ji všimnou, ale čekají, až Hynek

domluví.)

SMYL: Pane Hynku, máte tu návštěvu.

HYNEK: Návštěvu?

SMYL: Vaše paní přišla.

HYNEK (otočí se): Co tady zase chceš? Domluvili jsme se přece, že budeš chodit

jednou za uherský rok! (Jeskyňka přikývne.)

SMYL: No jo, ono to utíká. Člověk se ani nenaděje a uherák je pryč.

HYNEK: Tak ukaž (Vezme od jeskyňky dítě.) No, hezká je, hezká. (Dívá se na dítě

poněkud štítivě.)

(Jeskyňka šťastně přikyvuje a zdvihne ruku se dvěma vztyčenými prsty.)

UČITEL: Pane předsedo, vaše paní se hlásí.

HYNEK: Ne, to ona se nehlásí.

UČITEL: Aha, že zvítězíme.

HYNEK: Ale ne.

UČITEL: Aha, já vím, jen dva prstíčky tam strčíme, jen co se ohřejeme!

HYNEK: Ale ne. To ona chce druhý dítě. (K jeskyňce): Je hezká, ale další už

nechci.

Bylo by vás moc. (Vrátí dítě matce.)

UČITEL: S dovolením, mladá paní, mohl bych se také podívat? (Jeskyňka bez upozornění hodí dítě učiteli. Ten je nezachytí a loutka dopadne na zem.) Pro pána krále, promiňte prosím!

HYNEK: Tý se nic nestalo. (Zvedne panenku.) Vid', že se ti nic nestalo? Jeskyňky

jsou strašně odolný. S tou můžeš třeba třískat o stůl, a nic se jí nestane. Podívej.

(Začne mlátit dítětem o stůl.) A nic. Ještě se tomu směje. To je sranda, víš? Ještě

chceš? (Znovu potěší dcerušku několika údery o kamenný stůl. Jeskyňka - matka

šťastně pokyvuje hlavou a zvedne tři prsty.) Ne, ne, je hezká, ale jedna úplně stačí.

UČITEL: Mohu si ji pochovat? (Převezme dítě, přemáhaje odpor.) Celý tatínek.

HYNEK: Nech si to. (Vezme dítě a vrátí je matce. K učiteli): Ale něco ti ukážu.

Chceš vidět, jak zmizí? Ona umí mizet.

UČITEL: To by mě zajímalo.

HYNEK: Zmiz.

(Jeskyňka normálně odejde z jeviště. Slyšíme dusot koní.)

HYNEK: Á, lipanská jízdní se nám vrací. Strážě! Veverka z Bitýšky do kanceláře!

Smyle, připrav mučidla!

SMYL: Dáme mu španělskou botu nebo albánskou rukavici?

HYNEK: Albánskou rukavici.

(Smyl vyjme zpod stolu něco mezi zouvákem a napínákem na lyže. V té chvíli je nešetrně strčen na scénu Veverka. Zůstane stát se sklopenou hlavou.)

SMYL: Tak pojď, Veverko. Dej sem ruku...

VEVERKA (s pohledem na mučidlo): Á, Tirana!

(Smyl mu začne upínat prsty do mučidla.)

HYNEK: Tak jsme se zase projeli, co? Vybojovali zase nějakou rozhodnou bitvu

,

co? Pomohli jsme národu. No, co mlčíš! Přitáhni mu to, Smyle.

SMYL: Já už to mám na doraz, a furt nic. Bolí to?

VEVERKA: Ne.

HYNEK: To není možný. V týhle poloze by měl řvát jako tur. Opravdu to nebolí?

VEVERKA: Vůbec. Jestli tady nejsou třeba stržený vinty. Mně to připadá v tomhle

místě takový vožičlaný.

SMYL: Teď to musí bolet, to mi neříkej!

VEVERKA: Nebolí, namouduši. To já bych řek.

HYNEK: Veverko, nelži, tebe to bolí, a ty nás chceš nasrat!

VEVERKA: Nezlobte se na mě, ale nebolí.

SMYL: Nic tady nefunguje.

VEVERKA: Tak já se přiznám bez mučení. Vyjel jsem svévolně z hory. Na Zbraslavi

jsme přebrodili Vltavu, že vpadneme do Prahy ze směru, odkud nás nečekají.

HYNEK: A jakpak vás Pražané přivítali? No, povídej, nestyď se. Dostali Habsburské na frak?

ŠLUPKA (vejde): Pánové, to budete koukat!

HYNEK: No, je to dost.

ŠLUPKA: To budete koukat, co nesu.

HYNEK: Tak hezky zvolna a zřetelně, ať to Smyl stačí psát.

ŠLUPKA: Dobře. Já to vezmu od začátku. V Louňovicích u hospody na dvoře zbourali chlívký...

UČITEL: A postavili barikády. Tak už to přeskočilo i na venkov.

ŠLUPKA: Vy jste kdo?

UČITEL: Chvojka Bohumil, učitel.

ŠLUPKA (k Hynkovi): Von je dnešní?

UČITEL: Ano, já jsem dnešní.

ŠLUPKA: Tak pro vás to možná nebude taková novina, ale já jsem z toho celej divej.

UČITEL: Tak už nás nenapínejte. Jak je na tom Praha?

ŠLUPKA: Praha to nevím, ale v Louňovicích zbourali ty chlívky a na jejich místě postavili krásnej kuželník.

UČITEL: Počkejte, kuželník... Co Windischgrätz? Co naši?

ŠLUPKA: Jo, v Praze už je po všem. Tam už je klid. Já jsem si řek: kouliť tad y máme

dost, tahle chodba, ta je pro to jako stvořená, takže šlo jen o ty kuželky.

HYNEK: Tak, Šlupko, hrome, na co tě tam posíláme? Kde všude se bojuje?

ŠLUPKA: Počítám, že nikde, pane přednosto. V hospodě říkali, že generál Windischgrätz začal střílet na Prahu z kanonů, na Vltavě chytly mlejny, a tak to ho povstání radši nechali. Ty peníze, co vybrali Louňovický na povstání, dali na ten kuželník.

Těch kuželek je devět... (Vytáhne jednu z pytle na ukázkou.)... já je postavím a zkusíme si to. (S těmi slovy zmizí s pytlím v pravém portálu.)

UČITEL (volá za ním): A zatýká se v Praze?

ŠLUPKA (ze zákulisí): No jéjeje. A jak!

UČITEL: Tak to je konec. Teď oni budou vyšetřovat, kdo jak se choval, budou šmejdit po barikádách... Jestli poznají ten můj prádelník, mám na něm ten monogram, tak jsem v pěkné bryndě. Pánové, já bych tu omluvenku trochu přeformuloval. (Čte:) Potvrzujeme, že tu jmenovaný byl - to bych nechal - a vyzýval blanické

vojsko - vidíte, ještě že jsem to nedopsal! Já bych to neviděl jako pozvání vojsk.

Teď bych to viděl takhle: vyzýval blanické vojsko, aby nikam nejezdilo, že si s tím

císař pán poradí sám. Kdybyste byl, pane přednosto, tak laskav a podepsal mi to...

(Hynek list podepíše.)

ŠLUPKA (se vrací): Tak je to postavený a teď se dívejte. (Vezme do ruky dělo kouli.)

HYNEK: Šlupko, nejdřív povinnost, potom zábava. Noviny máš?

ŠLUPKA: Jo, noviny jsem vzal. (Vyndá z vaku Pražského kurýra.) Heleďte, nevyjel

někdo z hory? V hospodě to četli a říkali, jestli to náhodou nebylo od nás.

SMYL: Ukaž. Aha, tady: (čte) Nezvyklá podívaná se naskytla tuto neděli pražským

výletníkům. Nedaleko obce Velká Chuchle na louce u Vltavy přehnala se skupin a

historicky krojovaných jezdců a několikrát zakroužila lučinou. Pak se sešikovali a

hleděli upřeně ku Praze.

VEVERKA: Chtěl jsem Windischgrätze vylákat z hradeb.

SMYL (čte dále): Zřejmě čekali, až se sejde víc publika. Když se tak nestalo, jezdci

otočili a nadšeně povzbuzováni dětmi i dospělými vyrazili k zbraslavskému brádu.

HYNEK (k Veverkovi): Měli Pražané zbraně?

VEVERKA: Jen mávátko. Vyjeli jsme zbytečně.

SMYL: No, úplně zbytečné to nebylo. Poslouchejte: (čte) I když účast byla zřejmě

menší, než účinkující čekali, neměla by vtipná myšlenka zapadnout. Kdyby se tu

koně objevovali pravidelně, dejme tomu každou neděli, mohla by se státi Velká

Chuchle oblíbeným dostaveníčkem mnohých Pražanů.

HYNEK: No, vidíš, Veverko, jaký jsi zanechal dojem.

VEVERKA (vezme mučidlo): Já to vezmu do cely a dám to do richtiku. Pilník ta

m

mám... (Odejde.)

ŠLUPKA: Tak, pánové, rozeběhnete se a kouli musíte poslat tak, aby neštrejch
la vo

stěnu, to by byl neplatnej hod. A kdo jich porazí nejvíc, ten vyhrává.

UČITEL: A já abych šel. Páni rytíři, že vás ještě ruším, ale až já přijdu za
se do školy

a až se mě budou žáci zase ptát: jsou tam? A přijedou někdy? Co jim mám o to
m

Blaníku říci?

VEVERKA (volá z cely): Řekni jim, že je to noclehárna.

HYNEK: Veverka z Bitýšky dalších sto let nepodmíněně!

UČITEL: Já bych to tedy shrnul asi takhle: Máme své české vojsko, je dobře v
yzbrojeno a vycvičeno, je stále v pohotovosti, bedlivě sleduje, co se v Čech
ách děje, a

čeká, až bude národu nejhůře. Říkám to dobře?

SMYL: Dobře to říkáš. A ještě jim řekni, že nikdy nebylo tak zle, aby nemohl
o být

ještě hůř.

ŠLUPKA: Tak, pane Hynku. Házíte první.

UČITEL: Jestli dovolíte, já bych rychle proběhl, abych pak nerušil. Sbohem,
páni

rytíři, a děkuji za to zlato! (Ukazuje na torbu.)

SMYL: Vždyť sis ho vydělal sám!

HYNEK: Uhni, Šlupko, já to zkusím. (Hodí koulí a ozve se dunivý běh kuželník
em

zakončený třeskem kácených kuželek.)

ŠLUPKA: Čtyři, výborně! Hej! Postavte nám je, pane učiteli.

UČITEL (z dálky): Ano. Hned to bude.

(Šlupka hází jako druhý, scéna se zatmívá.)

HYNEK: Veverko, pojd' si taky hodit.

(Když scéna potemní úplně, z reproduktoru znovu zazní recitace.)

VYPRAVĚČ: Nad řekou Blanici tyčí se hora,

chudé tam políčko sedláček orá.

Hlouběji zatlačil do země radlici,

kov na kov narazil, vyoral přilbici.

Tak pověst nelhala! Jsou tam a čekají!

Děti mé, neplačte, nezoufejte, můj kraji!

Ruce pryč, cizáku, zde domov tvůj není!

Z hory se ozývá zlověstné dunění...

(Ve tmě je slyšet jen zvuky kuželníkové hry.)

(KONEC)